

9^η συνάντηση: Καταχωρισμένη, αλλά μη αναγνωρίσιμη

Τρίτη 16/3/2010, 11 π.μ., serenity house.

Ηλικίες 28 και 4 χρονών.

Λέξεις: good, parted, indexed.

Την προηγούμενη φορά, πριν φύγω όπως πάντα, η Βερόνικα μου έδωσε τις λέξεις μου. Αυτή τη φορά όμως, αντίθετα από όλες τις άλλες, μου τις έγραψε σ' ένα χαρτάκι και όχι στο δικό μου σημειωματάριο, και μου ζήτησε να μην τις δω παρά την προηγούμενη της συνάντησής μας.

Έβαλα το χαρτάκι στο πορτοφόλι μου, για να μην το χάσω, και το άφησα εκεί να κλωσά στα σκοτεινά. Η Βερόνικα μου είπε να μην το δω. Το σεβάστηκα. Πάντα σε παραξενεύει μια τέτοια οδηγία, αλλά ήμουν αποφασισμένη να ακολουθήσω όλους τους κανόνες του παιχνιδιού.

Είχα πιο πολύ μια γλυκιά προσδοκία για την έκπληξη που μου επιφύλασσε μια τέτοια σύσταση, παρά περιέργεια. Έτσι, την προηγούμενη νύχτα είδα τις λέξεις μου και δεν το κρύβω ότι η ανακάλυψη ότι ήταν οι ίδιες ακριβώς με κείνες της έβδομης συνεδρίας, δηλαδή μιας μόλις πριν την τελευταία, με παραξένεψε και με απογοήτευσε ελαφρώς. «Τι στο καλό, τους έλειψαν οι λέξεις και μου δίνουν τις ίδιες πάλι;»

Μ' αυτή τη σκέψη, όπως και με την πεποίθηση ότι δεν επρόκειτο να βγει τίποτα καινούριο, έπεσα στο κρεβάτι και ξανασκέφτηκα τις λέξεις και το τι σημαίνουν για μένα. Μ' αυτή την απογοήτευση κοιμήθηκα εκείνο το βράδυ και μ' ένα ελαφρά πικρό συναίσθημα πήγα στο γραφείο της Βερόνικας την άλλη μέρα. Περίμενα ότι θα ήταν η συντομότερη συνάντηση και η λιγότερο αποκαλυπτική. Ένωθα ότι δεν είχαμε τίποτα να πούμε...

Πήραμε τις θέσεις μας όπως πάντα – ευτυχώς τώρα ήμασταν ξανά στο αγαπημένο γραφείο με το παράθυρο και τη θέα – και αρχίσαμε, αφού είπα τις επιφυλάξεις μου και εξέφρασα την έκπληξή μου για το ανάλλαχτο των λέξεων στη Βερόνικα. Εκείνη χαμογέλασε με το χαμόγελο του ανθρώπου που κάτι ξέρει κι έτσι μπορεί να είναι συγκαταβατικός και αν θυμάμαι καλά είπε κάτι σαν «καλά, περίμενε και θα δεις».

- Αρχίζουμε λοιπόν.
- Αρχίζουμε!
- Ποιες είναι οι λέξεις σου;
- Good, parted, indexed.
- Τι σημαίνει για σένα good;
- Καλός.
- Πώς η έννοια αυτή χρησιμοποιείται εις βάρος σου, για να δημιουργήσει άγχος στη ζωή σου;
- Να είμαι καλή, σημαίνει να είμαι όπως με θέλουν οι άλλοι. Να τους ακούω, να τους εξυπηρετώ, να προστρέχω στις ανάγκες τους. Αυτό βέβαια κάποιες φορές δημιουργεί πολύ άγχος, γιατί κάποτε πέφτουν όλοι μαζί και... πόσους να προλάβεις!
- Τι μηνύματα σου δίνει σε σχέση με το τι πραγματικά θέλεις;
- Το τι πραγματικά θέλω, το έχω πει ήδη. «Να δώσω κάτι χρήσιμο στους ανθρώπους». Αυτό βλέπω να δυσχεραίνεται όλο και πιο πολύ, καθώς προσπαθώ να ταχτοποιήσω όλους τους άλλους, ώστε να βρω χρόνο και να κάνω χώρο και για τα δικά μου. Από την άλλη... θέλω σχέσεις ισότιμες και

ανθρώπινες. Αλλά τι μπορώ να περιμένω από την αδελφή μου για παράδειγμα...

- Πώς το «καλός» σχετίζεται με σένα, όταν ήσουν στην ηλικία των είκοσι οχτώ χρονών;
- Χμ, ναι... η αλήθεια είναι ότι είχα παραξενευτεί με την επανάληψη των λέξεων, αλλά βέβαια... η ηλικία διαφέρει. Είκοσι οχτώ χρονών... ήταν η ηλικία που είχα τη μεγαλύτερη κρίση ηλικίας. Για την ακρίβεια, ήταν η μόνη σοβαρή κρίση ηλικίας που είχα στη ζωή μου. Οι άλλες... αν μπορούν να ονομαστούν κρίσεις... ήταν πιο ελαφριές. Ήταν μάλλον μια ελαφριά, γλυκιά, νοσταλγική θλίψη, παρά κρίση ηλικίας και μάλιστα με πολύ μικρή διάρκεια – μιας ή δύο ίσως ημερών. Εκείνη τη χρονιά είχα κυριολεκτικά πανικοβληθεί. «Κλείνω τα είκοσι οχτώ και μπαίνω στα είκοσι εννιά», ήταν ο συλλογισμός μου. «Άμα κλείσω και τα είκοσι εννιά, μπαίνω στα τριάντα και πια... έγειρα καντούνι¹!». Έβλεπα τη ζωή μου να τελειώνει εκεί. «Τι έχω κάνει;», αναρωτιόμουν. «Η ζωή μου πέρασε και δεν έχω κάνει τίποτα!» Πάντα με διακατείχε μια αγωνία να κάνω κάτι στη ζωή μου. Τι θα ήταν αυτό το κάτι; Ένα βιβλίο ίσως... πάντως κάτι που θα άφηνε πίσω του κάτι χρήσιμο για τους ανθρώπους. Τι είχα κάνει όμως μέχρι τώρα; Ένα γάμο και δύο παιδιά. Ο γάμος μου προβληματικός, κι όμως επέμενα να τον σώσω, γιατί, λέει, από τη γυναίκα εξαρτάται αν θα σωθεί ο γάμος! Η γυναίκα είναι εκείνη που κρατάει τον άντρα της. Άρα, άμα δεν καταφέρεις να κρατήσεις τον άντρα σου, απέτυχες. Θα ήμουν λοιπόν μια αποτυχημένη;
- Ποιο ήταν το αίσθημα ή τα αισθήματα που σχετίζονται μ' αυτή την εμπειρία;
- Πίκρα, απογοήτευση, απόσυρση, απομόνωση και αγωνία. Ήμουν συνέχεια σε ένα ερωτηματικό. Τι κάνω, πού πάω, πού οδηγείται η ζωή μου;
- Τι είναι αυτό που γνωρίζεις σήμερα, αλλά δε γνώριζες τότε, που θα σε βοηθούσε να κάνεις μεγάλη πρόοδο στο πώς θα αντιδρούσες και πώς θα ανταποκρινόσουν σε αυτή την εμπειρία;
- Σήμερα ίσως θα μιλούσα πιο πολύ. Δε θα κρατούσα για τον εαυτό μου τα συναισθήματά μου. Τότε... νόμιζα ότι, αφού ο άντρας μου με αγαπά, δεν μπορεί παρά να με καταλαβαίνει. Σιωπώντας και θλιβόμενη, νόμιζα ότι θα του κεντρίσω το ενδιαφέρον να ρωτήσει να μάθει τι μου συμβαίνει. Δεν είναι όμως έτσι τα πράγματα! Ο άλλος άνθρωπος δεν είναι εντός σου, για να καταλάβει τι σε απασχολεί και σε προβληματίζει. Αυτό το κατάλαβα δύο χρόνια πριν, όταν ήμασταν στον Πεδουλά, ένα ορεινό χωριό με μπόλικο χιόνια το χειμώνα, όπου δεν είχε τίποτε άλλο να κάνεις και όλοι επιδίδονταν στη χαρτοπαιξία. Το ίδιο και ο «συχωρεμένος» μου. Μέρες και νύχτες έλειπε από το σπίτι και όταν παραπονέθηκα, άρχισε να φέρνει τους φίλους του στο δικό μας σπίτι και να το κάμνουν ολονύχτιο. Εγώ δε μιλούσα, μόνο εσώπινα. Ωσπου μια νύχτα που είχα σηκωθεί κάμποσες φορές, γιατί το μωρό έκλαιγε (η πρώτη μου κόρη τότε ήταν μόλις ενός χρόνου), ώσπου κατάλαβα ότι κρύωνε και την πήρα κοντά μου. Μια από τις φορές που σηκώθηκα, για να πάω στο δωμάτιο του μωρού, ένας από τους φίλους μου έφραξε την πόρτα και το στόμα μ' ένα παρατεταμένο φιλί κι ύστερα πήγε και κάθισε στο τραπέζι της χαρτοπαιξίας. Σοκαρισμένη, αν και το μωρό κοιμήθηκε επί τέλους ζεσταμένο στον κόρφο μου, εγώ έχασα ολότελα τον ύπνο μου, ενοχλημένη και από τη συνήθεια που είχαν να κουδουνίζουν τα λεφτά και να χτυπούν τα χαρτιά με

¹ «Γέρνω καντούνι» είναι μια κυπριακή έκφραση που σημαίνει «παίρνω τη στροφή», άρα ξόφλησα.

δύναμη στο τραπέζι. Η νύχτα προχωρούσε, το ξημέρωμα ερχόταν, εγώ θα έπρεπε να σηκωθώ, να φροντίσω την κόρη μου και να πάω στο σχολείο, αλλά το χαρτί δεν έλεγε να σταματήσει. Οπότε, στις πέντε η ώρα το πρωί σηκώνομαι για να κάνω το γάλα του μωρού και βρίσκω τη γούρνα γεμάτη με φλιτζάνια του καφέ που έπιναν όλη τη νύχτα. Χωρίς να πω τίποτα, έπιασα ένα φλιτζάνι και το έσπασα. Αυτό ήταν. Έπεσε μια παγωμάρα... κοιτάχτηκαν μεταξύ τους, με κοίταξαν και μένα, ο εκτεθειμένος σύζυγος σηκώθηκε, πήρε σκούπα και φαράσι και μάζεψε τα σπασμένα, χωρίς να πει τίποτα και η ομήγυρις διαλύθηκε. Μετά απ' αυτό, μίλησα για πρώτη φορά για όλα όσα με ενοχλούσαν. Έμεινε με το στόμα ανοιχτό. «Αλήθεια, Αννούλα; Δε θα το ξανακάνω.» Η υπόσχεση βέβαια δεν κρατήθηκε για πολύ, αλλά εγώ κατάλαβα ότι δεν μπορώ να περιμένω από τον άλλο να καταλάβει, επειδή και μόνο σκέφτομαι ότι με αγαπά. Πρέπει να λέω και να εκφράζω τα συναισθήματά μου.

- Τι σημαίνει για σένα parted;
- Συμμετέχουσα, αλλά μη ανήκουσα. Συμμετείχα σ' ένα γάμο, αλλά δεν ανήκα εκεί. Στη σκηνή που έχω αναφέρει στο Δ' Πρότυπο Δημοτικό Σχολείο, ονομαζόταν έτσι, γιατί ήταν πρωτοποριακό για την εποχή του, διέθετε κινηματογραφική μηχανή, την οποία χρησιμοποιούσαν ως μέσο μάθησης, αλλά και πολλά άλλα, που θα πάει μακριά να επεκταθώ, ήταν το «αριστοκρατικό» σχολείο, γι' αυτό και όταν χτίστηκε το ένατο δημοτικό εμάς τα φτωχαδάκια μας έστειλαν εκεί. Έτσι την πέμπτη και την έκτη τάξη τις έκανα στο νέο σχολείο, αλλά μου βγήκε σε καλό, γιατί εκεί διακρίθηκα. Έλεγα λοιπόν ότι στη σκηνή που διαδραματίστηκε με τη μάνα μου πάνω στο κιλίμι σαν τσιγγάνα, εγώ κλήθηκα να πάω κοντά της. Ένιωθα ντροπή να τη βλέπω έτσι, δεν ήθελα να ανήκω εκεί, αλλά την αγαπούσα και ήθελα να είμαι κοντά της. Έτσι πήγα κοντά της, αλλά ντρεπόμουνα. Με αγκάλιασε. Με πάθος. Με το απελπισμένο πάθος του ανθρώπου που θέλει πολύ να αγαπηθεί, αλλά νιώθει ότι δεν αγαπιέται. Έμεινα ζαρωμένη στην αγκαλιά της, ευχόμενη τα άλλα παιδιά να μην είχαν δει τη σκηνή. Ευτυχώς είχαν φύγει τα πιο πολλά. «Εγώ δεν ανήκω σ' αυτή τη σκηνή», έλεγα μέσα μου. Ίσως τώρα παίρνει κάποια σημασία το parted. Σημαίνει «ανήκα στο παρελθόν, αλλά δεν ανήκω πλέον.» Εγώ (τόρα μου έρχεται σαν επίγνωση) ως μωρό... ανήκα στη μάνα μου, αλλά... πολύ νωρίς αποχωρίστηκα. Κάτι σαν τον βίαιο απογαλακτισμό. Έτσι δεν μπορώ να ανήκω πουθενά. Γιατί ανήκω σημαίνει δίνομαι, παραχωρώ τον εαυτό μου. Και δίνομαι σημαίνει αγαπώ. Εγώ δεν μπορώ να αγαπώ, γιατί θα μου πάρουν αυτό που αγαπώ και θα μείνω parted με τη δική μου σημασία, δηλαδή κομματιασμένη.
- Πώς το parted σχετίζεται με το τι πραγματικά θέλεις στη ζωή σου;
- Θέλω σχέσεις ισότιμες και ανθρώπινες. Αλλά... τι μπορώ να περιμένω... από την αδελφή μου, για παράδειγμα. (Εδώ θα πρέπει ίσως να αναφέρω την υπόδειξη της Σύλβιας ότι θα μπορούσα να επιδιώξω μια σχέση πιο κοντινή και επικοινωνίας με την αδελφή μου, αλλά αντέδρασα κάθετα και μάλλον έντονα. «Δε θέλω! Δε θέλω, να μου λείπει.» Γιατί ξέρω αν μπορώ να την έχω και πώς, αλλά και πόσες φορές έχω διαψευστεί στην ελπίδα μου ότι θα μπορούσαμε ίσως να έχουμε μιαν άλλη σχέση.)
- Ποια η εξάρτησή σου, η παθολογική σου πεποίθηση;

- Ότι δεν μπορώ να ανήκω. Εγώ είμαι κάτι άλλο από αυτό, στο οποίο συμμετέχω...
- Πώς το parted σχετίζεται με μια εμπειρία που είχες, όταν ήσουν τεσσάρων χρονών;
- Δεν έχω τίποτα να πω για την ηλικία των τεσσάρων χρονών...
- Ποιο είναι το συναίσθημα ή τα συναισθήματα που σχετίζονται με αυτή την εμπειρία; (Η Βερόνικα... από τη φωνή της φαίνεται ότι λέει αυτή την ερώτηση για την «τιμή των όπλων»)
- ...
- Μπορείς να διακρίνεις ... (διακόπτει για το ανώφελο της ερώτησης.)
- Με τη σημερινή σοφία που έχεις... (στείρα η απόπειρα...)
- Τι σημαίνει για σένα η λέξη indexed;
- Καταχωρισμένος. Αυτός που έχει μπει σ' ένα κατάλογο κι επομένως ανήκει σ' ένα αναγνωρίσιμο σύνολο.
- Τι συμβαίνει σήμερα στη ζωή σου, που να έχει σχέση με αυτή τη λέξη;
- Σήμερα είμαι μητέρα δύο μητέρων... γιαγιά τριών εγγονιών... αδελφή μιας αδελφής που με χρειάζεται... άρα είμαι καταχωρισμένη ως μη ανήκουσα στον εαυτό μου, ως να μην είμαι εγώ, να μην έχω προσωπική ζωή, επιθυμίες... φαντάζεσαι παραδείγματος χάριν... τι θα γινόταν να μάθαιναν ότι έχω αυτή τη σχέση;..
- Αντιλαμβάνεσαι ότι αυτά τα συναισθήματα είναι τα ίδια, όταν ήσουν είκοσι οχτώ και όταν ήσουν τεσσάρων χρονών.
- Ναι... θα πάω πάλι στα έξι, εφτά... πόσο ήμουν, όταν έγινε η σκηνή στο σχολείο, που δεν ήταν και η μόνη... ήταν η μόνη τόσο θεαματική (που θυμάμαι τουλάχιστον), αλλά υπήρχαν και πολλές άλλες, που γινόντουσαν έξω από το συρμάτινο περίφραγμα του σχολείου. Η μητέρα μου να έχει ακουμπήσει το πρόσωπο σ' αυτό, να έχει περάσει ή να προσπαθεί να περάσει το χέρι από τα τέλια και να αγωνίζεται να με φτάσει, για να με αγγίξει, να μου δώσει ένα χάδι ή να πάρει ένα χέρι βοήθειας. Ναι... ήταν τα ίδια πικρά και ανεξιχνίαστα συναισθήματα... Ανήκα στο γάμο μου και... δεν ανήκα. Ήμουν της μητέρας μου... και ήθελα να μην είμαι. Αγαπούσα... αλλά...
(Τώρα που γράφω, μου έρχεται το ιστορικό εκείνης της χρονιάς, ενώ τότε με τη Βερόνικα δε μου είχε έρθει καθόλου στο νου ή μάλλον μου ήρθε αμυδρά, αλλά ένιωθα ότι δεν είχα καμιά ανάγκη να το πω, ίσως γιατί δεν ανήκε στα ανεξιχνίαστα ερωτήματα ή συμβάντα της ζωής μου. Εκείνη λοιπόν τη χρονιά είχα «ερωτευτεί» ένα μαθητή μου. Ήταν ένα παιδί γλυκύτατο, που ένιωθα γι' αυτό ό,τι και για τη μικρή μου κόρη, την οποία μου θύμιζε το σγουρό του κεφάλι, το γλυκό, συγκρατημένο του χαμόγελο, το σχετικά εύθραυστο της εμφάνισης και του χαρακτήρα του, που ερχόταν σε φανερή αντίθεση με το τραχύ και σχεδόν ακατέργαστο των άλλων παιδιών της Τεχνικής Σχολής. Η πολύχρονη ψυχοθεραπεία μου μού ερμήνευσε το γιατί εκείνων των συναισθημάτων. Ήταν ένα παιδί που απέπνεε μητρική φροντίδα με τα ολόασπρα, καλοσιδρωμένα πουκάμισα και την κόσμια συμπεριφορά. Αυτή τη μητρική φροντίδα είχα «ερωτευτεί» στο πρόσωπό του.)
- Ποια είναι η παγίδα που πρέπει να αποφεύγεις, ώστε να διατηρείς τον έλεγχο στη ζωή σου;
- Πόσο δύσκολο είναι κάθε φορά αυτό το ερώτημα...
- Να τα ξαναδούμε μαζί;
- ...

- Να είσαι καλή σημαίνει να δίνεις στους άλλους αυτό που χρειάζονται. Parted σημαίνει να συμμετέχεις, αλλά να είσαι και αποχωρισμένη. Indexed σημαίνει να είσαι καταχωρισμένη σ' ένα κατάλογο... να είσαι αναγνωρισμένη ή αναγνωρίσιμη. Δίνεις, για να είσαι «καλή». Δίνοντας όμως... κρατάς μακριά...
- Ξανά το ερώτημα...
- Ποια είναι η παγίδα που πρέπει να αποφεύγεις, ώστε να διατηρείς τον έλεγχο στη ζωή σου;
- Να μην ανταποκρίνομαι άμεσα στις ανάγκες και στα καλέσματα των άλλων.
- Αυτό είναι το ηθικό δίδαγμα. Ποια είναι η παγίδα που πέφτεις... το δόλωμα που δαγκώνεις...
- Ο άλλος με χρειάζεται... τρέξε να προλάβεις την ανάγκη του...
- Ποιο είναι το ηθικό δίδαγμα, που βγαίνει από όλα αυτά;
- Ότι οι άλλοι μπορούν πολύ ωραία να τα καταφέρουν και χωρίς εμένα. Πάντα υπάρχουν και άλλες λύσεις, τουλάχιστον άλλη μία. Πόσες φορές... και η αδελφή μου τα κατάφερε, και η κόρη ή οι κόρες μου, αλλά και άλλα άτομα... Βέβαια... στην περίπτωση της αδελφής μου... τρέχω, για να προλάβω τα χειρότερα. Γιατί πάρα πολλές φορές – τις πιο πολλές – τα χειρότερα έρχονται και δεν είναι καθόλου εύκολο να τα αντιμετωπίσεις...
- Πώς η παθολογική σου πεποίθηση υπονομεύει την προσπάθειά σου να πετύχεις τους στόχους σου;
- Δίνω... για να κρατήσω μακριά. Για να κάνω χώρο για τα δικά μου... Έτσι όμως... δε μένει χρόνος και δύναμη για να κάνω αυτά που θέλω...
- Πώς αυτές οι παθολογικές πεποιθήσεις συμβάλλουν στα συμπτώματά σου.
- Άμα δώσω στους άλλους... θα κάνω χώρο για τα δικά μου. Δίνοντας όμως εξαντλώ τα περιθώρια χρόνου και δύναμης... εξαντλούμαι... δεν έχω δυνάμεις... αντιδρώ... μετανιώνω... και πάλι απ' την αρχή.
- Βλέπεις πώς λειτουργεί αυτός ο φαύλος κύκλος που σου προκαλεί άγχος;
- Το είπα ήδη...

Επάλληλοι κύκλοι

Ερχόμενη το πρωί, είχα νομίσει ότι δε θα είχα τίποτα καινούριο να πω, εκτός από την αναφορά μου στα είκοσι οχτώ μου χρόνια. Ότι δε θα υπήρχε κάτι καινούριο να ανακαλύψω ή μάλλον αναρωτιόμουν αν θα υπήρχε κάτι. Όμως, τώρα βλέπω ότι αρκετά άλλα πράγματα βγήκαν, άρα... δεν ήταν επειδή «τους έλειψαν οι λέξεις» που μου έδωσαν τις ίδιες...

Αυτή η συνεδρία ήταν η πιο σύντομη. Βγήκε εύκολα. Όμως έχω δει για πρώτη φορά καθαρά μια οριζόντια επανάληψη. Επάλληλοι κύκλοι που επαναλαμβάνονται, ένα σπιράλ που άρχισε από τα δύο μου και ανοίγει σαν χωνί όσο προχωρεί η ηλικία. (Με παίρνουν από τα χέρια της μάνας μου – εγώ θέλω τη μάνα μου. Με δίνουν σε χέρια, αν όχι εχθρικά, τουλάχιστον αδιάφορα – για μένα ανεπιθύμητα. Δεν μπορώ να έχω τη μάνα μου – τη θέλω απελπισμένα. Θα πρέπει να κλαίω – εκείνη με σφίγγει στην αγκαλιά της. Παρ' όλα αυτά δεν μπορεί να με σώσει. Θα τη σώσω εγώ – δεν μπορώ να τη σώσω. Θα πρέπει να αρκεστώ-συμβιβαστώ-αποδεχτώ ό,τι μου προσφέρεται.

Αργότερα το ξύλο. Δεν μπορώ να έχω ούτε να θέλω. Θα είμαι όπως με θέλουν οι άλλοι. Αλλά θα διατηρήσω ένα κομμάτι για μένα. Αυτός είναι ο πυρήνας μου.

Λέω για το σπιράλ στη Βερόνικα. Για μια φορά ακόμη λέει ότι θαυμάζει την εξυπνάδα μου. Αυτό πυροδοτεί μια σειρά από «αποκαλύψεις» μου. Το λέω έτσι, γιατί δεν τα 'χω πει σε κανέναν εδώ στην Κύπρο. Ακόμη και στην Ελλάδα, λίγες φίλες μου ξέρουν ένα μικρό μέρος από αυτά. Πώς πήγα στο Γυμνάσιο από δική μου επιμονή, μετά στο Λύκειο με τη μικρή πονηριά του «να δώσω εξετάσεις και αν περάσω...». Μετά... με το «αν περάσω αυτή τη χρονιά, να πάω στην επόμενη» και την απειλή ότι μπορεί να σταματήσω οποιαδήποτε στιγμή να επικρέμαται πάνω μου, ενώ ταυτόχρονα έπαιρνα υποτροφία και στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο.

Ύστερα, όταν ήρθε ο καιρός για τις εισαγωγικές του Πανεπιστημίου, πώς ο πατέρας μου από τη μια είπε, «αχ, βρε κορίτσι μου εγώ δεν μπορώ να σε βοηθήσω... είμαστε φτωχοί...» και τα παρόμοια και από την άλλη πώς ήθελε να δώσω εξετάσεις στην Ιατρική Σχολή, για να εκπληρώσω έτσι ένα κρυφό όνειρο που είχε εκείνος για το γιο του. Ήτανε, βλέπεις, η εποχή που όλα τα όνειρα επενδυότανε στα αγόρια. Τα κορίτσια ήταν για το κέντημα και το ράψιμο. Η ιατρική δεν ήταν κάτι που με ενδιέφερε, ενώ η διδασκαλία ήταν και το όνειρο και η κλίση μου.

Της είπα για την υποτροφία που κέρδισα σ' ένα πανελλήνιο διαγωνισμό που είχε κηρύξει η εφημερίδα Θεσσαλονίκη ανάμεσα στους υποψήφιους για το Πανεπιστήμιο, στον οποίο ήρθα πρώτη κι έτσι εξασφάλισα δωρεάν μαθήματα για Νέα Ελληνικά, Ιστορία, Αρχαία Ελληνικά και Λατινικά, σ' ένα φροντιστήριο στη Θεσσαλονίκη. Παρακολούθησα όμως μόνο τα δύο πρώτα μαθήματα εκεί, για τα οποία φημιζόταν το φροντιστήριο αυτό. Πράγματι είχε έναν πολύ καλό καθηγητή, που ακόμα θυμάμαι το όνομα και τη ζωντάνια της διδασκαλίας του, τον κύριο Αργυρού.

Τα Αρχαία Ελληνικά και τα Λατινικά προτίμησα να τα κάνω στους αδελφούς – αχ, ποιο ήταν το όνομά τους – φίλους του αείμνηστου Στέφανου Ιωαννίδη. Αυτός ήταν φιλόλογος, συγγραφέας, εκδότης του περιοδικού «Θρακικά χρονικά» και διευθυντής της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Ξάνθης. Ήταν αυτός που μας μύησε στο διάβασμα βιβλίων και στη λογοτεχνία και που όχι μόνο παρακολούθησε την πορεία μας μέσω των βιβλίων που δανειζόμασταν, αλλά στα πρώτα μας βήματα μάς κατεύθυνε κιόλας. Παρά το αυστηρό και κάποτε στριφνό του ύφος – τουλάχιστον έτσι φαινόταν σε μας τα παιδιά – έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωσή μας. Αυτός λοιπόν, όταν θα τελείωνα το Λύκειο με ρώτησε τι σκόπευα να κάνω, του είπα ότι ήθελα να δώσω εξετάσεις για Φιλολογία, με ρώτησε αν θα έκαμνα καθόλου φροντιστήρια και όταν του είπα πως όχι, χωρίς να αναφερθώ στους γνωστούς λόγους, που πιστεύω ότι τους ήξερε κιόλας – έλλειψη οικονομικών πόρων και όχι μόνο – μου είπε πως θα μου εξασφάλιζε υποτροφία για Αρχαία Ελληνικά και Λατινικά στο φροντιστήριο – και πάλι δε μου 'ρχεται το όνομα.

Ήταν δυο αδέρφια, σπουδαίοι φιλόλογοι, και θεωρούνταν μεγάλο προσόν να μπορέσεις να φοιτήσεις στο φροντιστήριό τους. Μάλιστα έκαμναν μάθημα και σε φοιτητές. «Είναι φίλοι μου, μου είπε, θα πας και θα τους πεις ότι σε στέλνω εγώ.» Έτσι κι έγινε κι έτσι... εκείνο το καλοκαίρι παρακολούθησα για πρώτη φορά φροντιστήριο σε μια εποχή που οι συμμαθητές και συμμαθήτριές μου είχαν αρχίσει τα φροντιστήρια από την πρώτη κιόλας Λυκείου.

Και πέρασα τεσσαρακοστή ανάμεσα σε τόσες χιλιάδες υποψήφιους, ενώ την τελευταία μέρα – δίναμε Λατινικά – είχα αρρωστήσει (ή μήπως ήταν από την κούραση;), είχα ρίγος, πυρετό, χτυπούσαν τα δόντια μου και θόλωναν τα μάτια μου και παρ' όλα αυτά έγραψα όσο και όπως μπόρεσα. Πήρα εννιά στα είκοσι. Ήταν ο χαμηλότερος βαθμός μου και βέβαια ο μόνος κάτω από τη βάση...

Η συμβολή της Ξαδέλφης

Φεύγω απ' το serenity house με μια έξαψη. Στο δρόμο θυμάμαι και όλα εκείνα που σημάδεψαν εκείνο το καλοκαίρι και μου εξασφάλισαν το περίφημο εισιτήριο για το Πανεπιστήμιο.

Πήρα το κομπόδεμά μου με όσα είχα μαζέψει μέχρι τότε από τις υποτροφίες και από τη δουλειά και παρουσιάστηκα στην ξαδέλφη μου, τη Σοφούλα, μοδίστρα στο επάγγελμα, που ήταν η πρώτη και τολμηρή από το σόι μας, που είχε πάει στη Θεσσαλονίκη, αρχές του εξήντα και της εσωτερικής μετανάστευσης. Πάντα, όταν ερχόταν στην Ξάνθη με ενθάρρυνε «κοίτα να σπουδάσεις κι εγώ θα σε βοηθήσω όσο μπορώ». Το είχε καημό που εκείνη δεν την έστειλαν ούτε στο Γυμνάσιο, ενώ τη μικρότερη αδελφή της, που δεν αγαπούσε τα γράμματα και είχε όνειρο να γίνει κομμώτρια, όπως και έγινε, την είχαν στείλει, με αποτέλεσμα να το διακόψει μετά την πρώτη κιόλας χρονιά.

Έτσι, όταν εξασφάλισα τις δυο υποτροφίες, ζήτησα να με φιλοξενήσει για το καλοκαίρι, ώστε να μπορέσω να παρακολουθήσω τα μαθήματα. Ευχαρίστως, για να μην πω με καμάρι, με δέχτηκε και μου παραχώρησε ένα δωμάτιο στο διαμέρισμά της. Μόλις πήγα, της παρέδωσα το μαντιλάκι με τα λεφτά μου, όσα είχα, χωρίς να κρατήσω μία δραχμή.

Τα κράτησε και μου έδινε εκείνη για τα ελάχιστα έξοδά μου – κανένα εισιτήριο του λεωφορείου ή κανένα γλυκό – σινεμά δεν πήγα εκείνο το καλοκαίρι ούτε καμιά άλλη ψυχαγωγία είχα, αλλά η χαρά μου ήτανε τόση να διαβάζω και να ετοιμάζομαι για το μεγάλο μου όνειρο, που δεν ένιωσα την ανάγκη για μια έξοδο, παρά μόνο προς το τέλος του καλοκαιριού.

Όταν οι δυο μήνες του καλοκαιριού τελείωσαν και θα έφευγα, η Σοφούλα (κατά δεκαέξι χρόνια μεγαλύτερή μου, που με είχε φροντίσει σαν θεία, αν όχι σαν μαμά), μου έδωσε πίσω το κομπόδεμά μου, χωρίς να έχει πάρει ούτε μία δραχμή. «Να, πάρε τα», μου είπε δίνοντάς μου το μαντιλάκι μου, όπως της το είχα δοσμένο. «Τώρα που θα περάσεις στο Πανεπιστήμιο, θα σου χρειαστούν.»

Έτσι είχα την «πρώτη μαγιά» για το ξεκίνημά μου στη φοιτητική ζωή. Η μεγαλοψυχία της με ακολούθησε για δεκαετίες, γιατί ήξερα ότι μπόρεσα να σπουδάσω ουσιαστικά χάρη σ' εκείνην. Αλλιώς, ούτε τα φροντιστήρια ούτε οι υποτροφίες θα είχαν χρησιμεύσει σε κάτι. Καλή της ώρα...

Να ποια είναι η κατάρρα!

Πάω στο σπίτι και, όπως μετά την τέταρτη συνάντηση, νιώθω την ανάγκη να καθίσω στο κρεβάτι μου και να ξαναδώ όλες τις συνεδρίες μετά από την τέταρτη. Θέλω και πάλι να τις παραλληλίσω.

Η Βερόνικα είχε κάνει ένα σχόλιο σχετικά με την ικανότητά μου να κάμνω συσχετισμούς, να αναφέρομαι σε παλιότερα δεδομένα και να ανακαλύπτω τις διάφορες διαπλοκές. επισημαίνοντας πως δεν μπορούν να το κάνουν όλοι. Δε νομίζω ότι με έχει επηρεάσει αυτό το σχόλιο. Είναι μια εσωτερική παρόρμηση που μου λέει πως έτσι θα ξεκαθαρίσω κάποια πράγματα.

Κλείνω τα παντζούρια, κάνω συσκότιση και ανάβω το φως. Παίρνω στα χέρια μου όλες τις σημειώσεις από την πέμπτη συνεδρία και πέρα. Παίρνω ένα χαρτί και γράφω:

5 ^η συνάντηση	6 ^η συνάντηση	7 ^η συνάντηση	8 ^η συνάντηση	9 ^η συνάντηση
<p>production παραγωγή = δημιουργία</p> <p>smart = έξυπνος</p> <p>enemy = εχθρός</p>	<p>down = κάτω, θλίψη, αμμουδιά</p> <p>wander = περιπλανώμενος (δυστυχημένος)</p> <p>shy = ντροπαλός, περιορισμένος στο να εκφραστεί.</p>	<p>good = καλή εύπλαστη, μαρμελάδα</p> <p>parted = συμμετέχουσα και μη</p> <p>indexed = καταχωρισμένη, ώστε absorptive και unnoticed</p>	<p>sac = σάκος, κύστις</p> <p>deficient = ατελής, αναποτελεσματικός</p> <p>squeeze = πιεσμένη (έκρηξη του σάκου)</p>	<p>good = (καλή)</p> <p>parted = συμμετέχουσα</p> <p>indexed = καταχωρισμένη = ανήκουσα εκεί που σε έβαλε κάποιος</p>
<p>Ο εχθρός είναι² μέσα μου, με πολεμά (κατάρα) και τον πολεμά (δυναμικό, αρσενικό στοιχείο) Δεσμεύομαι, αναλαμβάνω, διεκπεραιώνω. Είμαι συνεπής και σταθερή στο λόγο μου. Έξυπνη και δυνατή, με καθαρό μυαλό, που θολώνεται από το καταπιεσμένο (δαρμένο, χτυπημένο, ισοπεδωμένο) θηλυκό στοιχείο, που εμποδίζεται, (του απαγορεύεται) να εκφραστεί (πρέπει να είναι «unnoticed»).</p>	<p>Η παρεμπόδιση της δημιουργίας με κρατά σε θλίψη. Η θλίψη με ωθεί στην περιπλάνηση = μικρή γεύση ελευθερίας και απαλλαγής από τα προβλήματα, για να με κάνει ξανά shy = περιορισμένη στο να ζητήσω το «δικό μου».</p>	<p>Η καλοσύνη μου = η προθυμία εξυπηρέτησης των άλλων με κάνει absorptive, jam και unnoticed, ώστε συμμετέχω και όχι, είμαι και αρνούμαι, ντρέπομαι (shy) που συμμετέχω, γιατί δεν ανήκω, ώστε χρειάζεται να καταχωριστώ (indexed), για να ανήκω (αναγκαστικά).</p>	<p>Είμαι μια κύστη, ένα σακούλι γεμάτο από όλα όσα με βαραίνουν. Πρέπει να σπάσει και να φύγουν όλα αυτά. Να καθαρίσει. Να αδειάσει. Να μην υπάρχει. (Γιατί η κύστη δηλητηριάζει τον οργανισμό.) Το βάρος αυτού του φόρτου με καθιστά αναποτελεσματική (deficient) ως προς τη δημιουργία (production) και πιεσμένη, γι' αυτό νευρική.</p>	<p>Έχω μπει στον πίνακα (καταχωρισμένη) ως καλή. Άρα... «κουτσοί, στραβοί στον Αϊ - Παντελεήμονα». Οπότε... «συμμετέχω» στο δράμα του καθενός, αλλά δεν είμαι εκεί, «δεν ανήκω», με αποτέλεσμα το διχασμό μου, το να μην μπορώ να ανήκω, να κάμνω σχέσεις ελλιπείς, ατελείς και χρησιμοποιώ τους άλλους ως ασπίδα³.</p>

² Σ' αυτό το κομμάτι καταλήγω μετά τη σύγκριση με τον πρώτο πίνακα.

³ Μπορεί, για παράδειγμα, να παραπονιέμαι για την αδελφή μου (πως την έχω φορτωμένη στην πλάτη μου), αλλά πόσες και πόσες φορές δεν τη χρησιμοποίησα σαν βαλίτσα! Πάω, την παίρνω, όταν εγώ μπορώ ή δεν έχω κάτι άλλο να κάνω και την πάω εκεί που θέλω. Παλιότερα βέβαια είχε τον πρώτο, αν όχι και τον αποκλειστικό λόγο στο πού ήθελε να πάμε, τι να φάμε, ή τι να μην κάνουμε. Σε βαθμό που εκείνη έτρωγε και απολάμβανε κι εγώ περίμενα να τελειώσει...

Αργότερα, άρχισα να εκμεταλλεύομαι εκείνο το χρόνο, παίρνοντας και διορθώνοντας γραπτά ή διαβάζοντας ή κοιτάζοντας και επιλέγοντας φωτογραφίες και άλλα τινά.

Ύστερα, ξαναπαίρνω τον πίνακα των τεσσάρων πρώτων συνεδριών και συγκρίνω.

1 ^η συνάντηση	2 ^η συνάντηση	3 ^η συνάντηση	4 ^η συνάντηση
absorptive απορροφητικός, βεντούζα	stroke χτύπος, χάδι και χτύπημα χτύπημα = δυνατό χάδι	jam μαρμελάδα	family (nest) οικογένεια, οικογενειακή φωλιά, αγκαλιά
soft μαλακός, ευγενικός	open ανοιχτός	remember θυμήσου	unnoticed απαρατήρητη
watch παρατήρα	capture αιχμάλωτος αιχμαλωσία	detect κατασκόπευσε	male αρσενικό
			malediction κατάρα

Ξαναβλέπω όλα μαζί τώρα πια τα δεδομένα των δύο πινάκων.

Τα χτυπήματα (stroke) της οικογένειας (family) με έκαναν ένα πλάσμα μαλακό (soft), εύπλαστο (jam) και απορροφητικό (absorptive). Καλή (good), συμμαζεμένη (shy) και αφανή (unnoticed).

Με άλλα λόγια μού επέβαλλαν τη γυναικεία πλευρά του χαρακτήρα μου και καταπίεσαν (squeeze), «τσίλησαν» κατά το κυπριακώς λεγόμενο, την αρσενική μου πλευρά (male), που, ενώ από τη μια εξελίχτηκε φανερά προς τα έξω ως το πιο ισχυρό στοιχείο του χαρακτήρα μου, από την άλλη αποτελεί και την κατάρα μου (malediction), γιατί αυτό προκάλεσε τα χτυπήματα.

Άρα λοιπόν η κατάρα μου είναι το αρσενικό στοιχείο μέσα μου! Αυτό ήθελαν να σβήσουν η γιαγιά και η μαμά. Σε κείνες δεν είχε επιτραπεί να έχουν δικό τους θέλω. Από πού κι ως πού νομιμοποιούμουν να έχω εγώ;